

Olavi Riihinen

* 9.4.1930 † 16.5.2022

Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan professori Olavi Riihinen kuoli äkilliseen sairauskohtaukseen 16. toukokuuta 2022 Helsingissä. Hän oli 92-vuotias, syntynyt Pielavedellä 9. huhtikuuta 1930.

Riihinen varttui maatalon poikana Karskulassa ja kirjoitti ylioppilaaksi Jyväskylän yhteislyseosta. Koulukaupungissaan hän harrasti myös urheilua ja saavutti 17-vuotiaiden Suomen mestaruuden keihäänheitossa vuonna 1947.

Opintonsa Helsingin yliopistossa Riihinen aloitti kansatieteessä opettajanaan professori Kustaa Vilkuna, mutta sosiaalipolitiikan professori Heikki Waris sai houkuteltua hänet siirtymään valtiotieteelliseen tiedekuntaan, sosiologian ja sosiaalipolitiikan pariin sekä assistenttikseen.

Riihinen väitteli valtiotieteen tohtoriksi vuonna 1965 alueellisen muutoksen tutkimuksen alalta, josta hän oli tehnyt pro gradu -tutkielmansakin (1956). Väitöskirjan aihe oli *Teollistuvan yhteiskunnan alueellisen erilaistuneisuus*, jossa sovellettiin tuolloin suosittua faktorianalyysin menetelmää. Väitöskirja oli erittäin perusteellinen ja osoitti Suomen aluekehityksen perusolotuvuudet, muun muassa palveluyhteiskunnan orastavan kehityksen. Väittelyn jälkeen hän oli ASLA-stipendiaattina Yhdysval-

loissa, Kalifornian yliopistossa Berkeleyssä. Hänet nimitettiin aluetieteen professoriksi Tampereen yliopistossa 1968, mutta hän ei ehtinyt hoitaa virkaa kovin pitkään ennen siirtymistään Helsingin yliopistoon.

Vuonna 1969 Olavi Riihinen valittiin Heikki Wariksen seuraajaksi sosiaalipolitiikan professoriksi, missä tehtävässä hän toimi 25 vuoden ajan. Uutena professorina ja laitoksensa esimiehenä hän joutui heti kovalle radikaalin opiskelijaliikkeen hullunmyllyyn, eikä kasvava opiskelijatulva niukoilla opetusresursseilla liioin helpottanut tilannetta. Opetus- ja hallintotehtävien ohessa ei tuolloin juurikaan jäänyt aikaa tutkimukselle.

Tästä huolimatta Riihinen osallistui moniin tutkimushankkeisiin ja kirjoitti artikkeleita sosiaalipolitiikan ajankohtaisista kysymyksistä. Hänen aikanaan myös laitoksen resurssit lisääntyivät moninkertaisiksi. Kun hän lähti eläkkeelle, laitoksella oli jo kolme professoria ja lukuisia muita opettajia.

Yksi aikakauden merkittävimpiä tutkimuksia, jossa Riihinen oli mukana, oli *Rautatieläisten Liiton historia I-II* (1975). Hän jatkoi myös sosiaalisen aluepolitiikan tutkimusta, uusina aiheina perhepolitiikka sekä hyvinvoinnin ongelmat. Jo

tuolloin Riihinen oli huolissaan huono- ja hyväosaisten välisen kuilun syvenemisestä. Hän kiinnitti varhain huomiota myös ekologisiin kysymyksiin. Mainittakoon, että hänen väitöskirjatutkimuksensa toistettiin jo vuonna 1984 (Juha Kärkkäinen), jona aikana suomalaisen yhteiskunnan alueellinen rakenne oli muuttunut melko dramaattisesti.

1990-luvulla Riihinen toimitti kaksi suurteosta *Suomi 2017* (1990) ja *Sosiaalipolitiikka 2017* (1992), jotka eivät saaneet ilmestyessään ansaitsemaansa huomiota julkisuudessa. Jälkimmäisessä Riihinen kirjoituksessaan ennakoiki tarkkanäköisesti ja huolestuneesti suomalaisen yhteiskunnan ja hyvinvointivaltion kehitystä. Itse hän oli hyvinvointivaltion puolestapuhuja viimeiseen asti.

Eläkevuosinaan hän oli tutkimuksellisesti sängen aktiivinen ja kirjoittajana produktiivinen ja osallistui muun muassa *Sosiaalipoliittisen yhdistyksen historian* (2009) kirjoittamiseen.

Riihisellä oli monia luottamustehtäviä, joista yksi merkittävimpiä oli International Council on Social Welfare (ICSW) -järjestön Suomen toimikunnan pitkäaikaisena puheenjohtajana. Suomalaisen Tiedeakatemian jäseneksi Olavi Riihinen kutsuttiin vuonna 1981.

Luonteeltaan Riihinen oli vaatimaton eikä tehnyt numeroa itsestään, mutta osasi hän olla jämäkkäkin sosiaalipolitiikan laitoksen esimiehenä ja myöhemmin tiedekunnan dekaanina puolustaessaan oppiaineensa etua yliopiston sisäisissä kiistoissa. Hänen akateeminen asenteensa oli hyväntahtoisen suvaitsevainen, joskin myös kriittinen, jos tarve niin vaati. Keskustelijana hän pyrki selkeään sanontaan, jota hän höysti välillä älyllisellä ironialla.

Yksi selitys Riihisen pitkään ikään ja hyvään terveyteen lienee nuoruusvuosilta periytynyt liikunnan harrastus, erityisesti tennis ja hiihto. Vielä vanhoilla päivillään hänet saattoi nähdä talvisin sivakoimassa kotinsa lähistöllä Pirkkolan-Paloheinän laduilla.

Viimeiset elinvuotensa Olavi Riihinen asui vaimonsa Eeva-Kaarinan kanssa helsinkiläisessä palvelutalossa, missä hän seurasi valppaasti yhteiskunnallista keskustelua.

Riihisen veli Päiviö (1926–2013) oli myös professorina Helsingin yliopistossa, metsätaloustieteessä. Veljekset vaikuttivat monin tavoin toistensa tutkimustyöhön, erityisesti menetelmällisesti faktorianalysin soveltajina.

Riihisen lähipiiriin kuului tyttären Taina-Marin perhe.

Keijo Rahkonen ja J.P.Roos

Kuva: Helsingin yliopistomuseo /
Kuvaisiskot